

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2024. gada 18. aprīlī
(OR. en)

9099/24

UK 60

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2024. gada 18. aprīlis
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2024) 169 final
Temats:	Ieteikums PADOMES LĒMUMS, ar ko pilnvaro sākt sarunas par nolīgumu starp Eiropas Savienību un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti par jauniešu mobilitāti

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2024) 169 *final*.

Pielikumā: COM(2024) 169 *final*

Briselē, 18.4.2024.
COM(2024) 169 final

Ieteikums

PADOMES LĒMUMS,

ar ko pilnvaro sākt sarunas par nolīgumu starp Eiropas Savienību un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti par jauniešu mobilitāti

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. IETEIKUMA KONTEKSTS

• Ieteikuma pamatojums un mērķi

Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste (“Apvienotā Karaliste”) 2020. gada 1. februārī izstājās no Eiropas Savienības (“Savienība”) un Eiropas Atomenerģijas kopienas (*Euratom*).

Izstāšanās kārtība ir noteikta Līgumā par Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības un Eiropas Atomenerģijas kopienas (“Izstāšanās līgums”)¹. Izstāšanās līgums stājās spēkā 2020. gada 1. februārī, un tajā bija paredzēts pārejas periods, kurā Apvienotajai Karalistei un tās teritorijā tika piemērotas Savienības tiesības² saskaņā ar minēto līgumu. Pārejas periods beidzās 2020. gada 31. decembrī.

Šā pārejas perioda laikā Eiropas Savienība, *Euratom* un Apvienotā Karaliste vienojās par Tirdzniecības un sadarbības nolīgumu, ko Savienība noslēdza uz Padomes Lēmuma (ES) 2021/689³ pamata un provizoriski piemēroja no 2021. gada 1. janvāra⁴. Tas stājās spēkā 2021. gada 1. maijā.

Pārejas perioda beigās tika izbeigta personu brīva pārvietošanās starp Savienību un Apvienoto Karalisti⁵.

Eiropadome 2018. gada 23. marta pamatnostādņēs par turpmākajām attiecībām ar Apvienoto Karalisti norādīja, ka *“turpmākajā partnerībā būtu jāietver vērienīgi noteikumi par fizisku personu pārvietošanos, kuru pamatā būtu pilnīgas savstarpības un dalībvalstu nediskriminācijas principi”*⁶.

Tomēr, neraugoties uz 2019. gada Eiropas Savienības un Apvienotās Karalistes kopīgo politisko deklarāciju⁷ (kas attiecās uz jauniešu mobilitāti), Apvienotā Karaliste 2020. gada

¹ (OV L 29, 31.1.2020., 7. lpp.).

² Kā noteikts Izstāšanās līguma 2. pantā.

³ Padomes Lēmums (ES) 2021/689 (2021. gada 29. aprīlis) par to, lai Savienības vārdā noslēgtu Tirdzniecības un sadarbības nolīgumu starp Eiropas Savienību un Eiropas Atomenerģijas kopienu, no vienas puses, un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti, no otras puses, un Nolīgumu starp Eiropas Savienību un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti par drošības procedūrām klasificētas informācijas apmaiņai un aizsardzībai (OV L 149, 30.4.2021., 2. lpp.).

⁴ Padomes Lēmums (ES) 2020/2252 (2020. gada 29. decembris) par to, lai Savienības vārdā parakstītu un provizoriski piemērotu Tirdzniecības un sadarbības nolīgumu starp Eiropas Savienību un Eiropas Atomenerģijas kopienu, no vienas puses, un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti, no otras puses, un Nolīgumu starp Eiropas Savienību un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti par drošības procedūrām klasificētas informācijas apmaiņai un aizsardzībai (OV L 444, 31.12.2020., 2. lpp.).

⁵ Izņemot Īriju. Īrija paliek “kopējā ceļošanas telpā” ar Apvienoto Karalisti. Izstāšanās līgumā ir aplūkots jautājums par attieksmi pret Savienības pilsoņiem, kuri pārejas perioda beigās dzīvoja Apvienotajā Karalistē (un Apvienotās Karalistes valstspiederīgajiem, kuri tajā brīdī dzīvoja Savienībā).

⁶ EUCO XT20001/18, 2018. gada 23. marts, 10. punkts.

⁷ Politiskā deklarācija, kurā izklāstīts Eiropas Savienības un Apvienotās Karalistes turpmāko attiecību satvars (OV C 34, 31.1.2020., 1. lpp. Deklarācijā noteikts, ka *“Puses vienojas apsvērt nosacījumus attiecībā uz ieceļošanu un uzturēšanos tādiem mērķiem kā pētniecība, mācības, apmācība un jauniešu apmaiņa.”* (51. punkts).

Pamatojoties uz minēto deklarāciju, Komisija bija iekļāvusi noteikumus par mobilitāti nolīguma projektā, kas Apvienotajai Karalistei iesniegts 2020. gada 18. martā sarunu vajadzībām (Līguma par jauno partnerību ar Apvienoto Karalisti teksta projekts, UKTF(2020)14, 2020. gada 18. marts: https://commission.europa.eu/publications/draft-text-agreement-new-partnership-united-kingdom_en).

sarunu laikā atteicās sākt sarunas par mobilitāti⁸. Līdz ar to Tirdzniecības un sadarbības nolīgumā nav aplūkots jautājums par personu mobilitāti starp nolīguma Pusēm. Tomēr Tirdzniecības un sadarbības nolīgumā ir iekļauti noteikumi par sociālā nodrošinājuma koordināciju⁹, kas atbalsta personu mobilitātes iespēju saskaņā ar jebkuras Puses tiesību aktiem un tādējādi veicina mobilitāti.

Personu mobilitāti starp Savienību un Apvienoto Karalisti tagad reglamentē attiecīgie Savienības (un tās dalībvalstu) un Apvienotās Karalistes (sk. turpmāk) iekšzemes (imigrācijas) noteikumi. Tagad to ir grūtāk īstenot, kā rezultātā samazinās mobilitāte starp Savienību un Apvienoto Karalisti¹⁰. Šī situācija ir īpaši ietekmējusi Savienības un Apvienotās Karalistes jauniešu iespējas gūt dzīves pieredzi otras Puses teritorijā un piedalīties jauniešu, kultūras, izglītības, pētniecības un apmaiņas.

2023. gadā Apvienotā Karaliste vērsās pie vairākām (bet ne visām) dalībvalstīm, lai risinātu sarunas par jauniešu mobilitātes kārtību, pamatojoties uz Apvienotās Karalistes jauniešu mobilitātes vīzu shēmu. Šāda pieeja radītu atšķirīgu attieksmi pret Savienības pilsoņiem. Turklāt šī pieeja nenovērstu galvenos mobilitātes šķēršļus, ar kuriem jaunieši saskaras kopš pārejas perioda beigām.

Nolīguma starp Savienību un Apvienoto Karalisti par jauniešu mobilitāti mērķis būtu novērst dažus no galvenajiem šķēršļiem jauniešu mobilitātei, ko rada pašreizējie noteikumi, kurus piemēro Savienībā un Apvienotajā Karalistē (sk. turpmāk). Tas būtu savstarpējs, t. i., visi Savienības pilsoņi un visi Apvienotās Karalistes valstspiederīgie gūtu labumu no tā.

Pašreizējie noteikumi, ko piemēro Savienībā un Apvienotajā Karalistē.

Attiecībā uz Savienību Apvienotās Karalistes valstspiederīgo mobilitāti kopš pārejas perioda beigām reglamentē šādi noteikumi un politika:

- Savienībai ir juridisko instrumentu kopums, kas piemērojams trešo valstu valstspiederīgajiem likumīgas migrācijas jomā. Dažos gadījumos tie reglamentē ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumus attiecībā uz konkrētām trešo valstu valstspiederīgo kategorijām: vissvarīgākie būtu Zilās kartes direktīva¹¹, Direktīva par studentiem, stažieriem un pētniekiem¹² un Vienotās atļaujas direktīva¹³.

⁸ “Mobilitāte” paredzētā nolīguma nozīmē ir fiziskas personas dzīvesvieta, t. i., nav pagaidu uzturēšanās. Tādējādi paredzētais nolīgums nerisina jautājumus par ceļošanas atvieglošanu, kā arī neattiecas uz pagaidu pakalpojumu sniegšanu, izmantojot fiziskas personas klātbūtni otras Puses teritorijā.

⁹ Sk. Tirdzniecības un sadarbības nolīguma 488.–491. pantu un Protokolu par sociālā nodrošinājuma koordināciju.

¹⁰ 12 mēnešos līdz 2023. gada jūnijam no Apvienotās Karalistes izceļoja par 87 000 Savienības pilsoņu vairāk nekā ieradās.

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2021/1883 (2021. gada 20. oktobris) par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumiem augsti kvalificētas nodarbinātības nolūkā (OV L 382, 28.10.2021.).

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/801 (2016. gada 11. maijs) par nosacījumiem attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos pētniecības, studiju, stažēšanās, brīvprātīga darba, skolēnu apmaiņas programmu vai izglītības projektu un viesaukles darba nolūkā (OV L 132, 21.5.2016., 21. lpp.).

¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/98/ES (2011. gada 13. decembris) par vienotu pieteikšanās procedūru, lai trešo valstu valstspiederīgajiem izsniegtu vienotu uzturēšanās un darba atļauju dalībvalsts teritorijā, un par vienotu tiesību kopumu trešo valstu darba ņēmējiem, kuri kādā dalībvalstī uzturas likumīgi (OV L 343, 23.12.2011., 1. lpp.).

- Apvienotās Karalistes valstspiederīgie var apmeklēt Savienību bez vīzas uz laiku, kas nepārsniedz 90 dienas 180 dienu laikposmā (iespēja veikt apmaksātu darbu minētajā laikposmā ir atkarīga no valsts tiesību aktiem)¹⁴.

Attiecībā uz Apvienoto Karalisti:

- Apvienotajā Karalistē pašlaik ir imigrācijas sistēma, kurā netiek ņemta vērā izcelsmes valsts un kura paredz atšķirīgas vīzu procedūras studentiem un konkrētiem darba ņēmējiem (jo īpaši pētniekiem un akadēmisko aprindu pārstāvjiem, kvalificētiem darbiniekiem¹⁵, veselības aprūpes darbiniekiem un sezonas strādniekiem lauksaimniecības nozarē), kā arī dažos gadījumos brīvprātīgajiem. Viesauklēm nav īpašas vīzu procedūras.
- Savienības pilsoņi var apmeklēt (t. i., ne apmācības vai darba nolūkā) Apvienoto Karalisti bez vīzas uz laiku līdz sešiem mēnešiem¹⁶.

Turklāt Apvienotā Karaliste līdz šim ir atteikusies pievienoties Savienības programmām jaunatnes, kultūras un izglītības jomā, piemēram, “Erasmus+” vai “Radošā Eiropa” (kultūras sadaļa), tādējādi samazinot jauniešu, izglītības un kultūras apmaiņas iespējas¹⁷. Turklāt studentiem no Savienības tagad jāmaksā ļoti augsta mācību maksa, ko piemēro ārvalstu studentiem, kuri vēlas studēt (jo īpaši augstākās izglītības un doktorantūras studijas) Apvienotajā Karalistē, salīdzinot ar maksu, ko maksā vietējie studenti. Viņiem ir arī sarežģītāk piekļūt saistītajiem pabalstiem (piemēram, stipendijām, studentu aizdevumiem), vai arī nav iespējams tiem piekļūt. Tas attiecas arī uz doktorantūras studentiem, kas dodas uz Apvienoto Karalisti pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” projekta ietvaros (Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosaukto darbību ietvaros)¹⁸. Rezultātā Apvienotajā Karalistē samazinās Savienības studentu skaits¹⁹.

Jaunieši, kuri kā daļu no savām Savienības izglītības programmām vēlas veikt praksi, stažēšanos vai mācekļību Apvienotajā Karalistē, papildus grūtībām atrast piemērotu vīzu procedūru saskaras ar īpašām grūtībām, ka Apvienotā Karaliste viņu praksi, stažēšanos vai mācekļību uzskata par “darbu” un tāpēc uz viņiem attiecas noteikums par minimālo algu. Tomēr šim noteikumam ir izņēmums attiecībā uz praksi, stažēšanos vai mācekļību (“darba praksi”), ko veic kā daļu no Apvienotās Karalistes izglītības studiju programmām²⁰.

¹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1806 (2018. gada 14. novembris), ar ko izveido to trešo valstu sarakstu, kuru valstspiederīgajiem, šķērsojot dalībvalstu ārējās robežas, ir jābūt vīzām, kā arī to trešo valstu sarakstu, uz kuru valstspiederīgajiem minētā prasība neattiecas.

¹⁵ Virs minimālās algas sliekšņa ar nosacījumu, ka darbs ir iekļauts atbilstīgo profesiju sarakstā un ka Apvienotās Karalistes darba devēju ir apstiprinājusi Iekšlietu ministrija (un tādējādi šis darba devējs var izsniegt apliecinājumu par apņemšanos segt izdevumus vīzas pieteikuma iesniedzējam).

¹⁶ Apmeklējiet Apvienoto Karalisti kā standarta apmeklētājs: pārskats – GOV.UK (www.gov.uk).

¹⁷ Lai gan Apvienotā Karaliste no 2024. gada 1. janvāra ir iesaistīta programmā “Apvārsnis Eiropa” saskaņā ar Tirdzniecības un sadarbības nolīgumā paredzētajiem nosacījumiem, minētajā nolīgumā nav iekļauti noteikumi, kas garantē pētnieku mobilitāti, bet gan tikai klauzula par “labākajiem centieniem”. Skatīt Tirdzniecības un sadarbības nolīguma 712. panta 1. un 2. punktu.

¹⁸ Turklāt doktora grāda kandidāti un pētnieki, kas pārceļas uz Apvienoto Karalisti pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” projekta ietvaros (jo īpaši Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosaukto darbību ietvaros), pašlaik nesaņem nekādus īpašus atvieglojumus attiecībā uz viņu ieeļošānu un uzturēšanos un saskaras ar augstām vīzas nodevām un veselības aprūpes papildmaksām.

¹⁹ Laikposmā no 2020. līdz 2022. gadam par 50 % samazinājies to Savienības pilsoņu skaits, kuri reģistrējušies Apvienotās Karalistes universitātēs. Sk. Eiropas Parlamenta 2023. gada 23. novembra rezolūciju par ES un Apvienotās Karalistes Tirdzniecības un sadarbības nolīguma īstenošanu (2022/2188(INI)), 148. punkts.

²⁰ <https://www.gov.uk/employment-rights-for-interns>.

- **Saskanība ar pašreizējiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā**

Savienība kopumā ir apņēmusies atbalstīt tādu sistēmu izveidi, kuru mērķis ir atvieglot jauniešu apmaiņu visā Eiropas kontinentā, lai palielinātu tiešus personiskus kontaktus, tuvinātu cilvēkus un stiprinātu saites. Savienība ir arī ieinteresēta, lai jaunieši Savienībā apgūtu prasmes un attīstītu talantus, tostarp pāri robežām un ārpus Savienības²¹.

Kā minēts iepriekš, Savienībā ir tiesību akti, kas piemērojami trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri likumīgas migrācijas ceļā ierodas no trešām valstīm. Šie tiesību akti reglamentē ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumus konkrētām trešo valstu valstspiederīgo kategorijām, piemēram, pētniecības, studiju vai apmācības nolūkos, kā arī noteikta darba veikšanai.

Tomēr Savienība nav izstrādājusi starptautiskus nolīgumus ar Eiropas kaimiņvalstīm par jauniešu mobilitāti ārpus Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu (ar ko vienoto tirgu, tostarp attiecībā uz personu brīvu pārvietošanos, attiecina arī uz Norvēģiju, Islandi un Lihtenšteinu, iekļaujot Savienības noteikumus Līgumā par Eiropas Ekonomikas zonu) un Nolīgumu par personu brīvu pārvietošanos ar Šveici²². Pēdējais minētais nolīgums jo īpaši ietver noteikumu par nediskrimināciju valstspiederības dēļ attiecībā uz vienas Puses personām, kas strādā vai likumīgi uzturas otras Puses teritorijā, un paredz, ka attiecībās starp Pusēm ir piemērojams ierobežots skaits Savienības tiesību aktu noteikumu.

Daudzās dalībvalstīs ir jauniešu mobilitātes shēmas vai programmas, kas aptver ierobežotu laiku (bieži dēvētas par “darba brīvdienu” vīzām vai jauniešu mobilitātes shēmām) un ir noslēgtas ar dažām valstīm ārpus Eiropas. Šīs programmas/shēmas parasti risina tikai jautājumu par vīzas/darba atļaujas saņemšanu, bet ne vienmēr risina tādus jautājumus kā universitātes mācību maksa vai vienlīdzīga attieksme pret valstspiederīgajiem. Bieži vien tās ierobežo arī atļauto uzņemšanas apjomu.

- **Saskanība ar citām Savienības politikas jomām**

Tirdzniecības un sadarbības nolīgumā ir iekļauti noteikumi par sociālā nodrošinājuma koordināciju, kas ir svarīgs faktors un papildinājums jebkādam iespējamam nolīgumam par mobilitāti starp Pusēm.

Tirdzniecības un sadarbības nolīgumā ir ietverti noteikumi par fizisku personu ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos darījumdarbības nolūkā (piemēram, pakalpojumu sniegšana). Šie noteikumi attiecas uz gadījumiem, kad pagaidu uzturēšanās notiek konkrētā nolūkā, un ar tiem nevar sasniegt šajā ieteikumā paredzētos mērķus (kas nozīmē apmešanos uz dzīvi).

Savienība veic darbības, lai atbalstītu, koordinētu un papildinātu dalībvalstu darbības izglītības, profesionālās un pētnieku apmācības, jaunatnes un kultūras jomā, piemēram, izmantojot īpašas programmas (piemēram, Erasmus+, “Radošā Eiropa” (kultūras atzars), Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās darbības programmas “Apvārsnis” ietvaros), kurās var piedalīties trešās valstis, ja ir izpildīti attiecīgie nosacījumi.

²¹ Savienība arī cenšas pastāvīgi piesaistīt prasmes un talantus. Sk. Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “*Prasmju un talantu piesaistīšana ES*” (COM(2022) 657, 27.4.2022.).

Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par prasmju un talantu mobilitāti (COM(2023)715, 15.11.2023.).

²² Nolīgums starp Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Šveices Konfederāciju, no otras puses, par personu brīvu pārvietošanos (OV L 114, 30.4.2002., 6. lpp.).

2. IETEIKUMA JURIDISKIE ASPEKTI

• Juridiskais pamats

Procesuālais juridiskais pamats Padomes lēmumam, ar ko pilnvaro sākt sarunas par nolīgumu starp Savienību un Apvienoto Karalisti par jauniešu mobilitāti, ir Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 218. panta 3. un 4. punkts.

Nolīguma par jauniešu mobilitāti materiālo juridisko pamatu var noteikt tikai sarunu beigās. Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa principā ir Savienības un dalībvalstu dalītas kompetences joma. Ar LESD 79. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktu Savienība ir pilnvarota pieņemt pasākumus par ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri vēlas likumīgi uzturēties dalībvalstī (tostarp ģimenes atkalapvienošanās nolūkā), un Savienība jau ir rīkojusies attiecībā uz dažām personu kategorijām (sk. iepriekš)^{23 24}, neskarot dalībvalstu tiesības noteikt to trešo valstu valstspiederīgo uzņemšanas apjomu, kuri ierodas to teritorijā, lai meklētu darbu.

Nolīguma (t. i., tikai Savienības vai jaukta nolīguma) galīgo raksturu var noteikt tikai pēc sarunu pabeigšanas.

• Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)

Tikai Savienības līmeņa pieeja nodrošinās vienlīdzīgu attieksmi pret visām dalībvalstīm attiecībā uz personu mobilitāti uz Apvienoto Karalisti, kas ir viens no galvenajiem apsvērumiem Eiropadomes 2018. gada pamatnostādnēs šajā jomā.

Ar Savienības līmeņa pieeju varētu arī vieglāk īstenot Eiropadomes prasītos mērķus un radīt pievienoto vērtību salīdzinājumā ar *status quo* attiecībā uz: kvotu nepiemērošanu saņēmējiem; izvairīšanos no diskrecionārām vīzu pieteikumu procedūrām; mobilitātes perioda ilgumu atbalsttiesīguma periodā; uzturēšanās nolūku tvērumu; iespēju, ka saņēmējus pavada tuvi ģimenes locekļi; to, ka Savienības pilsoņi un Apvienotās Karalistes valstspiederīgie saņem vienlīdzīgu attieksmi virknē gadījumu.

Sarunas, ko paralēli risina dalībvalstis, negarantē ne to, ka Apvienotā Karaliste būtu ieinteresēta panākt vienošanos ar katru dalībvalsti, ne arī to, ka Apvienotā Karaliste pret dalībvalstīm izturēsies vienādi.

• Proporcionalitāte

Savienības rīcība nepārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu politikas mērķi – atvieglot jauniešu mobilitāti starp Savienību un Apvienoto Karalisti. Tā jaunajiem Savienības pilsoņiem nodrošinātu skaidru, vienkāršu un izmaksu ziņā efektīvu mobilitātes ceļu uz Apvienoto Karalisti. Tā attiecīgajiem pilsoņiem sniegtu skaidrību pretstatā pašreizējai situācijai, kad vīzas Apvienotajā Karalistē var saņemt vairākos paralēlos veidos. Šīs procedūras ir ierobežotas (piemēram, tās nosaka kvotas, īsus termiņus, neatļauj pavadīt ģimenes locekļus) un dārgas (augstas vīzas nodevas, piemaksa par veselības aprūpi). Tās mērķis būtu arī īpaši pievērsties galvenajiem šķēršļiem, ar kuriem saskaras Savienības jaunieši (piemēram, attiecībā uz mācību maksu vai praksi Savienības studiju ietvaros) un uz

²³ Saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienību un LESD pievienotā Protokola Nr. 22 par Dānijas nostāju 1. un 2. pantu Dānija nevarēs piedalīties paredzētajā nolīgumā. Tāpēc visas atsauces uz Savienības pilsoņiem šajā ieteikumā uzskata par tādām, kas neietver Dānijas valstspiederīgos, un atsauces uz dalībvalstīm kā galamērķa valstīm saskaņā ar paredzēto nolīgumu neuzskata par atsaucēm uz Dāniju. Dānijas īpašo situāciju varētu risināt ar atsevišķu, vēlāku nolīgumu, kurā būtu pārņemts ES un Apvienotās Karalistes nolīguma saturs.

²⁴ Attiecībā uz Īriju piemēro Līgumam par Eiropas Savienību un LESD pievienotā 21. protokola noteikumus. Jebkurā gadījumā nolīgumam nebūtu jāskar Īrijas vienošanās saskaņā ar “Kopējo ceļošanas telpu”.

kuriem neattiecas citas iespējas (piemēram, Apvienotās Karalistes jauniešu mobilitātes shēma).

Nolīgums starp Savienību un Apvienoto Karalisti ir vispiemērotākais instruments mērķa sasniegšanai, jo tas jau no paša sākuma risinātu jautājumu par nediskrimināciju Savienības valstspiederīgo vidū.

- **Juridiskā instrumenta izvēle**

Ieteikuma tiesību instruments, piemēram, administratīvais saprašanās memorands, nebūtu pietiekams, lai jauniešiem nodrošinātu juridisko noteiktību attiecībā uz jauniešu mobilitātes iespējām starp Savienību un Apvienoto Karalisti. Šo juridisko noteiktību garantētu tikai saistoša savstarpēja sapratne oficiāla starptautiska nolīguma par jauniešu mobilitāti veidā starp Savienību un Apvienoto Karalisti.

3. IETEKME UZ BUDŽETU

Ierosinātais nolīgums neietekmē ES budžetu.

4. CITI ELEMENTI

- **Detalizēts konkrētu priekšlikuma noteikumu skaidrojums**

Eiropas Komisija ar šo ieteikumu aicina Eiropas Savienības Padomi pilnvarot sarunu sākšanu par nolīgumu starp Eiropas Savienību un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti par jauniešu mobilitāti²⁵, iecelt Eiropas Komisiju par Savienības sarunu vedēju un dot norādes sarunu vadītājam, un iecelt komiteju, ar kuru apspriežoties sarunas jārisina.

Paredzētais nolīgums nenozīmē, ka Apvienotās Karalistes valstspiederīgajiem tiek piešķirtas Savienības pilsoņu pārvietošanās pamatbrīvības priekšrocības.

Paredzētajā nolīgumā par jauniešu mobilitāti būtu jāievēro šādi parametri:

- personu loks attiecas tikai uz gados jauniem Savienības pilsoņiem un Apvienotās Karalistes valstspiederīgajiem, piemēram, 18–30 gadu vecumā;
- uzturēšanās ilgums ir ierobežots līdz samērīgam termiņam (piemēram, 4 gadiem);
- mobilitāte nav saistīta ar konkrētu mērķi, t. i., to var īstenot dažādiem mērķiem: strādāt, studēt, mācīties/stažēties (tostarp saistībā ar Savienības izglītības programmu), pētniecību, brīvprātīgo darbu, citas darbības vai vienkārši ciemoties/ceļot uzturēšanās laikā;
- mobilitātei nepiemēro kvotas;
- visā uzturēšanās laikā piemēro vienotus uzņemšanas nosacījumus, un saņēmējs ievēro šos nosacījumus;
- būtiski iemesli pieteikumu noraidīšanai;
- pirms mobilitātes īstenošanas attiecīgās valsts iestādes uzņemšanas procedūrā pārbauda atbilstību nosacījumiem un atteikuma iemeslu neesību.

²⁵ Izslēgtu šādas darbības: fizisku personu ieceļošana un pagaidu uzturēšanās pakalpojumu sniegšanai ("GATS 4. veids") un noteikumi par ceļošanas atvieglošanu/robežšķērsošanu (piemēram, pase un personas apliecība; e-vārtu izmantošana) vai bezvīzu ceļošana īstermiņa apmeklējumiem.

- Mobilitāte uz Savienību tiek īstenota tikai tajā dalībvalstī, kura ir uzņēmusi Apvienotās Karalistes valstspiederīgo, t. i., tas, ka valstspiederīgo uzņēmusi viena dalībvalsts, neļauj viņam “Savienības iekšienē” pārvietoties uz citu dalībvalsti²⁶;
- Attieksme pret saņēmējiem ir tāda pati kā pret valstspiederīgajiem vismaz attiecībā uz darba apstākļiem, tostarp atalgojumu un atlaišanu, kā arī veselības aizsardzību un drošību darba vietā, biedrošanās brīvību, dažiem izglītības un profesionālās apmācības aspektiem, nodokļu atvieglojumiem, ciktāl persona ir nodokļu rezidents, un konsultāciju pakalpojumiem, ko sniedz nodarbinātības dienesti;
- vienlīdzīga attieksme tiek nodrošināta arī attiecībā uz augstākās izglītības mācību maksu. Tas attiecas arī uz personām, kuras vīzu saņem citā ceļā;
- Savienības saņēmējiem nepiemēro Apvienotās Karalistes “veselības aprūpes piemaksu”;
- nosacījumi, saskaņā ar kuriem īsteno tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos ar saņēmējiem.

Paredzētajam nolīgumam vajadzētu būt Tirdzniecības un sadarbības nolīgumu papildinošam nolīgumam²⁷. Tādējādi paredzētajam nolīgumam vajadzētu būt daļai no tās pašas vienotās institucionālās sistēmas kā Tirdzniecības un sadarbības nolīgumam, kura neatņemama sastāvdaļa ir strīdu izšķiršanas noteikumi.

Paredzētajam nolīgumam nebūtu jāskar Savienības *acquis* un valstu noteikumi, kas paredz likumīgas migrācijas ceļus, t. i., tam būtu jānodrošina papildu migrācijas ceļš līdztekus esošajiem migrācijas ceļiem Pusēs, ja tādi ir pieejami.

Paredzētajam nolīgumam nebūtu jāskar Savienības un dalībvalstu noteikumi par pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanu.

Paredzētajam nolīgumam nebūtu jāskar:

- noteikumi par sociālā nodrošinājuma koordināciju, kas izklāstīti Tirdzniecības un sadarbības nolīgumā;
- noteikumi par nodokļu dubulto uzlikšanu;
- noteikumi par to personu kontroli, kuras šķērso Pušu robežas, tostarp jebkuras Puses ceļošanas atvieglojumiem;
- noteikumi, kas paredz otras Puses valstspiederīgā reģistrāciju noteiktā termiņā pēc ierašanās.

Turklāt sarunas par paredzēto nolīgumu varētu lietderīgi papildināt ar paralēlām diskusijām par Apvienotās Karalistes iespējamo dalību Savienības programmās jaunatnes, izglītības un kultūras jomā, piemēram, programmā “Erasmus+” un programmā “Radošā Eiropa” (kultūras atzars). Apvienotās Karalistes iesaistīšanās jebkurā šādā programmā varētu veikt saskaņā ar procedūru, kas paredzēta Tirdzniecības un sadarbības nolīgumā, ievērojot LESD 218. panta 9. punktu²⁸.

²⁶ Neskarot 21. pantu Konvencijā, ar ko īsteno 1985. gada 14. jūnija Šengenas Līgumu (OV L 239, 22.9.2000., 19. lpp.).

²⁷ Tirdzniecības un sadarbības nolīguma 2. panta 1. punkts.

²⁸ Apvienotās Karalistes iespējamā iesaistīšanās Savienības programmās ir paredzēta Tirdzniecības un sadarbības nolīguma 710. pantā: minētā nolīguma I protokolu šajā nolūkā varētu grozīt ar Tirdzniecības un sadarbības nolīguma 8. panta 1. punkta s) apakšpunktā minētās Specializētās komitejas par dalību Savienības programmās lēmumu.

PADOMES LĒMUMS,

ar ko pilnvaro sākt sarunas par nolīgumu starp Eiropas Savienību un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti par jauniešu mobilitāti

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 218. panta 3. un 4. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

tā kā:

- (1) Tirdzniecības un sadarbības nolīgumu starp Eiropas Savienību un Eiropas Atomenerģijas kopienu, no vienas puses, un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti, no otras puses (“Tirdzniecības un sadarbības nolīgums”)²⁹, piemēro no 2021. gada 1. janvāra. Līdztekus Līgumam par Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības un Eiropas Atomenerģijas kopienas (“Izstāšanās līgums”)³⁰ tas ir stūrakmens divpusējām attiecībām starp Eiropas Savienību (“Savienība”) un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti (“Apvienotā Karaliste”).
- (2) Lai gan Tirdzniecības un sadarbības nolīgums paredz sociālā nodrošinājuma koordināciju, kas atbalsta personu mobilitāti saskaņā ar jebkuras Puses iekšzemes tiesību aktiem, tas neattiecas uz mobilitāti *per se*, t. i., iespēju vienas Puses valstspiederīgajam uzturēties vai apmesties otras Puses teritorijā. Tirdzniecības un sadarbības nolīgumā ir iekļauti arī noteikumi par fizisku personu ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos darījumdarbības nolūkā, kas tomēr attiecas tikai uz pagaidu uzturēšanās gadījumiem konkrētam mērķim (piemēram, pakalpojumu sniegšanai).
- (3) Mobilitāti starp Savienību un Apvienoto Karalisti tagad reglamentē attiecīgie Savienības (un tās dalībvalstu) un Apvienotās Karalistes iekšējie (imigrācijas) noteikumi. Tā rezultātā ir samazinājies to personu skaits, kuras īsteno mobilitāti starp Savienību un Apvienoto Karalisti. Tas ir īpaši ietekmējis Savienības un Apvienotās Karalistes jauniešu iespējas gūt pieredzi otras Puses teritorijā un piedalīties jauniešu, kultūras un izglītības, kā arī pētniecības un apmācības apmaiņās.
- (4) 2023. gadā Apvienotā Karaliste vērsās pie vairākām (bet ne visām) dalībvalstīm ar nodomu risināt sarunas par divpusējiem nolīgumiem par jauniešu mobilitāti, pamatojoties uz Apvienotās Karalistes jauniešu mobilitātes vīzu shēmu. Šāda pieeja radītu atšķirīgu attieksmi pret Savienības pilsoņiem. Turklāt šī pieeja nenovērstu galvenos mobilitātes šķēršļus, ar kuriem saskaras jaunieši.
- (5) Tādēļ būtu jāsāk sarunas, lai noslēgtu papildinošu nolīgumu ar Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti par jauniešu mobilitāti Tirdzniecības un sadarbības nolīguma 2. panta nozīmē,

²⁹ (OV L 149, 30.4.2021., 10. lpp.).

³⁰ (OV L 29, 31.1.2020., 7. lpp.).

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Komisija tiek pilnvarota Savienības vārdā vest sarunas ar Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti par nolīgumu par jauniešu mobilitāti.

2. pants

Sarunu norādes ir izklāstītas šā lēmuma pielikumā.

3. pants

Sarunas ved, apspriežoties ar [īpašās komitejas nosaukums, ko ieraksta Padome].

4. pants

Šis lēmums ir adresēts Komisijai.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*